

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра соціально-економічної географії і регіоналістики
імені Костянтина Немця

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету геології,
географії, рекреації і туризму
Віліна ПЕРЕСАДЬКО
“ 29 ” серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ECONOMIC GEOGRAPHY (ЕКОНОМІЧНА ГЕОГРАФІЯ)» (викладається англійською)

рівень вищої освіти	<u>бакалавр</u>
галузь знань	<u>10 Природничі науки</u>
спеціальність	<u>106 Географія</u>
освітня програма	<u>Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток</u>
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
факультет	<u>геології, географії, рекреації і туризму</u>

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

«26» серпня 2024 року, протокол № 8

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Катерина Юріївна СЕГІДА, д. геогр. н., професор, професор кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства імені Костянтина Немця

Ольга СУПТЕЛО, доктор філософії (Науки про Землю), доцент кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства імені Костянтина Немця

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства імені Костянтина Немця

Протокол № 9 від «26» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

_____ Людмила НЕМЕЦЬ
(підпис) (прізвище та ініціали)

«26» серпня 2024 р.

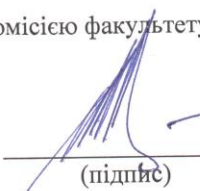
Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

Гарант освітньо-професійної програми
_____ Катерина КРАВЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол № 7 від «26» серпня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії

_____ Олександр ЖЕМЕРОВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

«26» серпня 2024 р.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Economic geography (Економічна географія)» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 106 Географія за освітніми програмами «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів системних теоретичних знань про основні економіко-географічні процеси та явища, практичних навичок розв'язувати складні завдання та вирішувати практичні завдання щодо розміщення і розвитку суспільного виробництва на різних ієрархічних рівнях, оцінювати вплив географічних факторів на розвиток економіки та розробляти стратегії для оптимізації розміщення виробництва.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчити теоретичні та методологічні засади економічної географії;
- проаналізувати основні наукові концепції та теорії в економічній географії;
- визначити методичний інструментарій дослідження економічної географії;
- дослідити структуру господарства, як галузеву так і територіальну та встановити основні чинники в розміщенні та розвитку виробництва та сфери послуг;
- вивчити регіональні та часові особливості економічного розвитку країн та регіонів світу;
- визначити основи економічного районування та регіональної економічної політики.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	3-й, 4-й
Лекції	
24 год.	6 год.
Практичні, семінарські	
16 год.	6 год.
Самостійна робота	
80 год.	106 год.

1.6. Заплановані результати навчання:

формування загальних та фахових компетентностей:

- **ІК** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з економічної і соціальної географії та регіонального розвитку або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження суспільних об'єктів та процесів
- **ЗК01.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **СК03.** Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах.
- **СК04.** Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки.

- **СК05.** Здатність аналізувати склад і будову геосфер на різних просторово-часових масштабах; вивчати суспільно-територіальні системи різних ієрархічних рівнів.
- **СК07.** Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.
- **СК08.** Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати; аналізувати особливості регіонального соціально-економічного розвитку.
- **СК13.** Здатність проводити дослідження регіонального розвитку та різних аспектів територіальної організації суспільства.

Забезпечення досягнення наступних програмних результатів навчання:

- **ПР02.** Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.
- **ПР03.** Пояснювати особливості організації географічного простору.
- **ПР04.** Аналізувати географічний потенціал території.
- **ПР05.** Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.
- **ПР12.** Мати базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур
- **ПР15.** Аналізувати різні аспекти територіальної організації життєдіяльності суспільства.
- **ПР16.** Проводити аналіз регіонального розвитку та давати оцінку регіонального потенціалу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни формується:

- розуміння сутності та місця економічної географії в системі географічних наук та її зв'язки з іншими науками; місця в системі наук та її зв'язок з суспільною географією;
- вміння розрізняти предмет вивчення економічної географії як науки, користуватися основними методами та розуміти провідні теорії та концепції економічної географії;
- вміння збирати та систематизувати економіко-географічну інформацію з різних джерел;
- розуміння особливості впливу природно-ресурсного потенціалу, людського потенціалу, науково-технічного та інноваційного потенціалу території на розвиток та розміщення суспільного виробництва.
- вміння оцінювати вплив основних чинників на розміщення суспільного виробництва;
- аналізувати територіальні особливості розвитку основних галузей економіки;
- вміння виявляти основні проблеми розміщення суспільного виробництва в країні, регіоні, місті;

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1 «Теоретичні основи економічної географії. Методи дослідження»

Part 1. «Theoretical foundations of economic geography.»

Тема 1. Економічна географія: фундаментальні поняття, структура та роль у сучасному світі.

Topic 1. Economic Geography: Fundamental Concepts, Structure, and Role in the Contemporary World

Предмет, завдання та структура економічної географії. Місце економічної географії в системі наук, зв'язки з географічними, економічними та іншими науками. Основні категорії та поняття економічної географії: простір і час у географії; територія, регіон, район; географічний поділ праці; кількісні виміри географічного поділу праці. Сучасні тенденції розвитку економічної географії.

Subject, task and structure of economic geography. The place of economic geography in the system of sciences, connections with geographical, economic and other sciences. Basic categories and concepts of economic geography: space and time in geography; territory, region, district; geographical division of labor; quantitative dimensions of the geographical division of labor. Modern trends in the development of economic geography.

Тема 2. Методологія економіко-географічних досліджень

Topic 2. Methodology of Economic Geographic Research

Системний підхід як методологія економічної географії. Джерела економіко-географічної інформації. Кількісна та якісна інформація. Система методів дослідження: польовий, опитування, порівняльно-географічний, історичний, статистичний, картографічний, математичного моделювання. Балансовий метод: значення методу, види балансів. Міжгалузевий баланс та його практичне використання. Методи оцінювання економічної ефективності галузей, підприємств регіону: рентабельність, фондівдача, фондоозброєність, продуктивність праці. Методи обґрунтування місць розташування підприємств. Розрахунок приведених витрат.

System approach as a methodology of economic geography. Sources of economic and geographic information. Quantitative and qualitative information. System of research methods: field, survey, comparative geographical, historical, statistical, cartographic, mathematical modeling. The balance sheet method: the meaning of the method, types of balance sheets. Interbranch balance and its practical use. Methods of evaluating the economic efficiency of industries and enterprises in the region: profitability, return on capital, capital adequacy, labor productivity. Methods of justifying the locations of enterprises. Calculation of reduced costs.

Тема 3. Основні наукові концепції та теорії в економічній географії.

Topic 3. Key Concepts and Theories in Economic Geography

Просторові моделі економічного розвитку: витоки розроблення та спільні риси. Штандортні теорії. Динамічні моделі розміщення, їх ключові характеристики. Аналіз праць Л. Вальраса, Р. Солоу, Т. Свана, Г. Менкью. Теорії просторової нерівномірності економічного розвитку (кумулятивного росту). Концепція полюсів зростання (Ф. Перру, Ж. Будвіль, П. Потье). Теорія «центр – периферія» Дж. Фридмана. Концепції та теорії оцінки чинників регіонального розвитку. Умови успішності розвитку виробництва за М. Портером. Теорія географічної акумуляції Д. Харві. Нова економічна географія П. Кругмана. Постструктуралізм та його вплив на сучасну економічну географію (Гібсон-Грехем).

Spatial models of economic development: development origins and common features. Standard theories. Dynamic placement models, their key characteristics. Analysis of the works of L. Walras, R. Solow, T. Swan, and G. Mankiw. Theories of spatial unevenness of economic development (cumulative growth). The concept of poles of growth (F. Perroux, J. Boudville, P. Potier). J. Friedman's "center-periphery" theory. Concepts and theories of assessment of factors of regional development. Conditions for the success of production development according to M. Porter. D. Harvey's theory of geographic accumulation. P. Krugman's new economic geography. Poststructuralism and its influence on modern economic geography (Gibson-Graham).

**Розділ 2 «Структура господарства. Географія реального сектору економіки»
Part 2 «The structure of the economy. Geography of the real sector of the economy»**

Тема 4. Територіальна та галузева структури господарства.

Topic 4. Territorial and sectoral structures of the economy.

Поняття про галузі, види економічної діяльності, сектори економіки. Первинний, вторинний та третинний сектори економіки. Реальний сектор та сфера послуг. Структурні трансформації економіки. Постіндустріальна економіка: основні структурні особливості. Поняття про територіальну структуру та територіальну організацію господарства. Елементи територіальної структури. Класифікація елементів територіальної структури за ступенем складності, ієрархічною впорядкованістю, функціональною ознакою. Поняття про опорний каркас території. Основні типи територіальної структури за формою опорного каркасу.

The concept of industries, types of economic activity, sectors of the economy. Primary, secondary and tertiary sectors of the economy. The real sector and the service sector. Structural transformations of the economy. Post-industrial economy: main structural features. Concept of territorial structure and territorial organization of the economy. Elements of territorial structure.

Classification of elements of the territorial structure according to the degree of complexity, hierarchical order, functional feature. The concept of the supporting frame of the territory. The main types of territorial structure according to the shape of the supporting frame.

Тема 5. Система чинників розвитку і розміщення виробництва

Topic 5. System of development factors and location of production

Поняття про чинники. Класифікація чинників розміщення виробництва. Основні групи чинників. Зміна впливу чинників в умовах глобалізації, екологізації виробництва, НТР. Економіко-географічне положення як чинник розміщення виробництва. Види та рівні ЕГП. Унікальність (індивідуалізм), історичний динамізм та потенційний характер ЕГП. Критерії оцінки ЕГП. Природно-ресурсний потенціал як чинник розвитку і розміщення виробництва. Працересурсний потенціал території. Поняття про економічно активне населення, безробіття, ринок праці. Сучасні тенденції розвитку ринку праці.

The concept of factors. Classification of production placement factors. Main groups of factors. Changes in the influence of factors in the conditions of globalization, greening of production, R&D. Economic and geographic location as a factor in the location of production. Types and levels of EGP. Uniqueness (individualism), historical dynamism and potential nature of the EGP. EHP assessment criteria. Natural resource potential as a factor in the development and placement of production. Labor resource potential of the territory. Concept of economically active population, unemployment, labor market. Modern trends in the development of the labor market.

Тема 6. Географія сільського господарства: основні риси

Topic 6. Geography of agriculture: main features

Значення сільського господарства для суспільного розвитку. Особливості сільського господарства як виду економічної діяльності. Чинники розміщення сільськогосподарських підприємств. Продуктивізм та постпродуктивізм як моделі розвитку сільськогосподарського виробництва. Структура сільського господарства. Основні галузі рослинництва та тваринництва. Сучасні тенденції розвитку і розміщення сільського господарства. Розвиток органічного землеробства.

Importance of agriculture for social development. Peculiarities of agriculture as a type of economic activity. Factors of placement of agricultural enterprises. Productivism and post-productivism as models of development of agricultural production. The structure of agriculture. The main branches of plant and animal husbandry. Modern trends in the development and placement of agriculture. Development of organic agriculture.

Тема 7. Географія промисловості: основні риси

Topic 7. Geography of industry: main features

Значення промисловості для суспільного розвитку. Особливості промисловості як виду економічної діяльності. Чинники розміщення промислових підприємств. Структура промислового виробництва. Основні галузі видобувної та обробної промисловості. Фордизм та гнучка спеціалізація як форми організації промисловості. Розвиток промислових кластерів та індустріальних парків. Технологічні уклади. Характерні риси шостого технологічного укладу. Сучасні тенденції розвитку і розміщення промисловості.

Importance of industry for social development. Features of industry as a type of economic activity. Factors of placement of industrial enterprises. Structure of industrial production. The main branches of the mining and processing industry. Fordism and flexible specialization as forms of industrial organization. Development of industrial clusters and industrial parks. Technological arrangements. Characteristic features of the sixth technological order. Modern trends in the development and placement of industry.

Розділ 3 «Географія сфери послуг. Основи економічного районування та регіональної економічної політики»

Part 3 «Geography of the service sector. Basics of economic zoning and regional economic policy»

Тема 8. Географія сфери послуг на тлі терціалізації економіки

Topic 8. Geography of the service sector against the background of the tertiaryization of the economy

Значення сфери послуг для суспільного розвитку. Особливості сфери послуг як сектору суспільного виробництва. Класифікація послуг за корисним ефектом, цільовою аудиторією, рівнем інтенсивності знань, іншими ознаками. Чинники розвитку і розміщення підприємств сфери послуг. Вплив природно-ресурсного чинника. Закономірності розміщення підприємств з надання послуг населенню. Модель Кристалера-Льоша. Сучасні тенденції розвитку і розміщення галузей сфери послуг.

The importance of the service sector for social development. Peculiarities of the service sector as a sector of social production. Classification of services by useful effect, target audience, level of knowledge intensity, other features. Factors of development and placement of enterprises in the service sector. The influence of the natural resource factor. Regularities of placement of enterprises providing services to the population. The Kristaler-Losch model. Modern trends in the development and placement of branches of the service sector.

Тема 9. Географія фінансової та інноваційної діяльності

Topic 9. Geography of financial and innovative activity

Поняття про фінансові послуги та їх види. Фінансові установи: банки, страхові компанії, пенсійні фонди, лізингові компанії, кредитні спілки та ін. Чинники розвитку і розміщення фінансових установ. Загальносвітові особливості розвитку і розміщення фінансових установ. Фінансові кризи та їх вплив на загальносвітову динаміку розвитку господарства. Фінансовий кластер та його структура. Теорії інноваційного розвитку Й. Шумпетера, дифузії нововведень Т. Хагерстрандта. Поняття про наукомісткі галузі господарства, особливості їх розміщення. Особливості розвитку та розміщення наукових установ. Оцінка ефективності наукової діяльності. Наукоємність ВВП. Особливості розвитку і розміщення науки в епоху НТР.

The concept of financial services and their types. Financial institutions: banks, insurance companies, pension funds, leasing companies, credit unions, etc. Development factors and location of financial institutions. Global features of the development and placement of financial institutions. Financial crises and their impact on global dynamics of economic development. Financial cluster and its structure. J. Schumpeter's theories of innovative development, T. Hagerstrandt's diffusion of innovations. The concept of science-intensive branches of the economy, the peculiarities of their location. Peculiarities of the development and placement of scientific institutions. Evaluation of the effectiveness of scientific activity. Science intensity of GDP. Peculiarities of the development and placement of science in the era of research and development.

Тема 10. Географія транспорту та рекреаційно-туристичної діяльності

Topic 10. Geography of transport and recreational and tourist activities

Роль транспорту в економіці. Методи оцінки ефективності його роботи. Чинники розвитку і розміщення транспорту. Характеристика особливостей розвитку і розміщення основних видів транспорту (залізничного, автомобільного, водного, повітряного, трубопровідного). Особливості розміщення транспорту: транспортні центри і вузли, транспортні коридори. Значення туристично-рекреаційної діяльності для суспільного розвитку. Чинники розміщення туристичних та рекреаційно-оздоровчих підприємств. Напрями туристично-рекреаційної діяльності. Сучасні тенденції розвитку і розміщення підприємств.

The role of transport in the economy. Methods of evaluating the effectiveness of his work. Development factors and placement of transport. Characterization of the peculiarities of the development and placement of the main types of transport (rail, road, water, air, pipeline). Features of transport placement: transport centers and hubs, transport corridors. The importance of tourist and recreational activities for social development. Factors of accommodation of tourist and

recreation and health enterprises. Directions of tourist and recreational activities. Modern trends in the development and placement of enterprises.

Тема 11. Основи економічного районування

Topic 11. Basics of economic zoning

Поняття про економічний район, теоретичне та практичне значення районування. Основні ознаки району: спеціалізація, комплексність, наявність ядра. Принципи районування: адміністративний, географічної цілісності, тяжіння, комплексності, історичний, перспективності. Види та рівні районування. Схеми інтегрального районування.

Concept of economic district, theoretical and practical significance of zoning. The main characteristics of the district: specialization, complexity, presence of a core. Principles of zoning: administrative, geographical integrity, gravity, complexity, historical, perspectives. Types and levels of zoning. Integrated zoning schemes.

Тема 12. Основи регіональної економічної політики

Topic 12. Basics of regional economic policy

Передумови регіональної політики. Сутність регіональної політики. Об'єкти та суб'єкти регіональної політики. Огляд досвіду регіональної політики Європейського союзу. Завдання та особливості здійснення регіональної політики в Україні. Механізм регіональної політики: основні інституції, фінансове забезпечення, система планів, програм та проектів регіонального розвитку.

Prerequisites of regional policy. The essence of regional policy. Objects and subjects of regional policy. Review of the experience of the regional policy of the European Union. Tasks and peculiarities of the implementation of regional policy in Ukraine. Mechanism of regional policy: main institutions, financial support, system of plans, programs and projects of regional development.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		о	л	п	лаб	інд		ср	л	п	лаб	інд
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1 «Теоретичні основи економічної географії. Методи дослідження»												
Тема 1. Економічна географія: фундаментальні поняття, структура та роль у сучасному світі.	10	2	1			7	10	1	1			8
Тема 2. Методи дослідження економічної географії	10	2	1			7	10	1				9
Тема 3. Основні наукові концепції та теорії в економічній географії.	10	2	1			7	10		1			9
Розділ 2 «Структура господарства. Географія реального сектору економіки»												
Тема 4. Територіальна та галузева структури господарства	10	2	1			7	10	1				9
Тема 5. Система чинників розвитку і розміщення	10	2	1			7	10	1	1			8

Тема 6. Географія сільського господарства: основні риси	10	2	2			6	10					10
Тема 7. Географія промисловості: основні риси	10	2	2			6	10		1			9
Розділ 3 «Географія сфери послуг. Основи економічного районування та регіональної економічної політики»												
Тема 8. Географія сфери послуг на тлі терціалізації економіки	10	2	2			6	10		1			9
Тема 9. Географія фінансової та інноваційної діяльності	10	2	1			7	10					10
Тема 10. Географія транспорту та рекреаційно-туристичної діяльності	10	2	2			6	10					10
Тема 11. Основи економічного районування	10	2	1			7	10	1	1			8
Тема 12. Основи регіональної економічної політики	10	2	1			7	10	1				9
Усього годин	120	24	16			80	120	6	6			106

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Економіко-географічне положення та методи його оцінювання Economic and geographic location and methods of its assessment	1	1
2	Закони і закономірності розвитку і розміщення суспільного виробництва Laws and patterns of development and placement of social production	1	
3	Наукові теорії та концепції економічної географії Scientific theories and concepts of economic geography	1	1
4	Природно-ресурсний потенціал як чинник економічного розвитку Natural resource potential as a factor of economic development	1	
5	Людський потенціал як чинник економічного розвитку Settlement of the population and labor resources as a factor in the development and placement of production	1	1
6	Вплив глобалізації на розвиток і розміщення виробництва Impact of globalization on the development and placement of production	1	

7	Географія промисловості Geography of the industry	2	1
8	Географія сільського господарства Geography of agriculture	2	1
9	Географія сфери послуг, фінансової та інноваційної діяльності Geography of the service sector, financial and innovative activity	2	
10	Географія інфраструктури Infrastructure geography	2	
11	Методи економічного районування. Його практичне значення Methods of economic zoning	1	1
12	Механізми регіональної економічної політики Mechanisms of regional economic policy	1	
<i>Разом</i>		<i>16</i>	<i>6</i>

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Опрацювання теми: Економічна географія міст: Проблеми урбанізації, міські агломерації, міська економіка, міська мобільність. Elaboration of the topic: Economic geography of cities: Problems of urbanization, urban agglomerations, urban economy, urban mobility.	8	10
2	Опрацювання теми: Економічна географія ресурсів: Географія природних ресурсів, проблеми їх вичерпання, ресурсоощадна економіка, географія енергетики. Elaboration of the topic: Economic geography of resources: Geography of natural resources, problems of their depletion, resource-saving economy, geography of energy.	8	10
3	Опрацювання теми: Географія світового господарства: Глобалізація, міжнародний поділ праці, транснаціональні корпорації, регіональна інтеграція. Elaboration of the topic: Geography of the world economy: Globalization, international division of labor, transnational corporations, regional integration.	8	10
4	Опрацювання теми: Економічна географія ризиків: Природні та техногенні ризики, їх вплив на економіку, страхування ризиків. Elaboration of the topic: Economic geography of risks: Natural and man-made risks, their impact on the economy, risk insurance.	7	10
5	Опрацювання теми: Економічна географія цифрової економіки: Географія інформаційних технологій, геоінформаційні системи, електронна комерція, стартапи. Elaboration of the topic: Economic geography of the digital economy: Geography of information technologies, geoinformation systems, electronic commerce, startups.	7	10
6	Опрацювання теми: Економічна географія сталого розвитку: Екологічні проблеми, стале виробництво, "зелена"	7	10

	економіка, екотуризм. Elaboration of the topic: Economic geography of sustainable development: Environmental problems, sustainable production, "green" economy, ecotourism.		
7	Опрацювання теми: Географія неформальної економіки: Тіньова економіка, її масштаби та вплив на економіку, методи її вимірювання. Elaboration of the topic: Geography of the informal economy: Shadow economy, its scope and impact on the economy, methods of its measurement.	7	9
8	Опрацювання теми: Географія соціальної нерівності: Просторова нерівність доходів, соціальна ексклюзія, політики боротьби з нерівністю. Elaboration of the topic: Geography of social inequality: Spatial income inequality, social exclusion, policies to combat inequality.	7	10
9	Опрацювання теми: Економічна географія України: Особливості економіко-географічного положення України, природно-ресурсний потенціал, регіональні диспропорції. Elaboration of the topic: Economic geography of Ukraine: Peculiarities of the economic and geographical position of Ukraine, natural resource potential, regional disparities.	7	9
10	Опрацювання теми: Економічна географія Європейського Союзу: Інтеграційні процеси в ЄС, регіональна політика ЄС, вплив ЄС на світову економіку. Elaboration of the topic: Economic geography of the European Union: Integration processes in the EU, regional policy of the EU, influence of the EU on the world economy.	7	9
11	Опрацювання теми: Економічна географія Азії: Особливості економічного розвитку країн Азії, "азіатські тигри", нові індустріальні країни. Elaboration of the topic: Economic geography of Asia: Peculiarities of the economic development of Asian countries, "Asian tigers", new industrialized countries.	7	9
<i>Разом</i>		<i>80</i>	<i>106</i>

6. Індивідуальне завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративні,
- репродуктивні,
- проблемного викладу,
- частково-пошукові,
- дослідницькі методи

8. Методи контролю

- Усне опитування (індивідуальне, комбіноване, фронтальне);
- Обговорення та дискусія,
- Перевірка практичних робіт;
- Поточний та підсумковий письмовий контроль

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Підсумкова (екзаменаційна) контрольна робота	Сума
T1-2 ПЗ	T3-4 ПЗ	T5-6 ПЗ	T7-8 ПЗ	T9-10 ПЗ	T11-12 ПЗ				
3	4	4	4	5	5	10	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

ПЗ 1, ПЗ 2, ... – практичні заняття

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Практичне заняття – 3 бали:

- доповіді за темами – 2 бали;
- відповіді на запитання, участь у дискусії – 1 бали.

Практичне заняття – 4 бали:

- практичне завдання – 3 бали;
- відповіді на запитання, участь у дискусії – 1 бали.

Практичне заняття – 5 бали:

- доповіді за темами – 2 бали;
- практичне завдання – 2 бали;
- відповіді на запитання, участь у дискусії – 1 бали.

Контрольна робота, передбачена навчальним планом – 10 балів:

- тестові завдання – 3 бали
- завдання на розкриття сутності понять – 3 бали
- практичні завдання – 4 бали

Підсумкова (екзаменаційна) робота – 40 балів:

- тестові завдання, завдання на розкриття сутності понять – 13 балів;
- практичні завдання – 15 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 12 балів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література:

Основна література:

1. Блій Г. де, Муллер П. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з англ.; Передмова та розділ “Україна” О. І. Шаблія.–К.: Либідь, 2004.–740 с.

2. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова - К. : Знання, 2011. – 638 с.
3. Іщук С.І. Гладкий О.В. Соціальна та економічна географія. Теорія і методологія: навчальний посібник. – К.: Знання, 2015. – 335 с.
4. Олійник Я.Б. Економічна та соціальна географія: сучасний світ і перспективи розвитку / Я.Б. Олійник, А.В. Степаненко. – К.: Обрії, 2009 – 66 с.
5. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навчальний посібник. - Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.
6. Шаблій О. І. Математичні методи в економічній географії. - Львів: Вища школа, 1984. – 135 с.
7. Reshaping Economic Geography. World development report 2009 / The World Bank – Режим доступу: <http://documents.worldbank.org/curated/en/730971468139804495/pdf/437380REVISED01BLIC1097808213760720.pdf>
8. The Oxford Handbook of Economic Geography / Edited by Gordon L. Clark, Maryann P. Feldman, and Meric S. Gertler. – N.Y.: Oxford University Press Inc., 2018 – 742 p.
9. Economic Geography: a critical introduction / by Trevor J. Barnes and Brett Christophers – London: Sage, 2018 – 325 p.
10. Economic Geography: Past, present and future / Edited by Sharmistha Bagchi-Sen and Helen Lawton Smith. (2017) Routledge. – 288 p.
11. The Geography of the World Economy. Paul Knox, John Agnew, Linda McCarthy / 6th Edition (2014) Routledge. – 496 p.
12. The World Economy: geography, business, development / Frederick P. Stutz, Barney Warf 6th Edition (2011) Prentice Hall.– 488 p.

Допоміжна література:

1. Географія транспорту: навч. посіб. / В. І. Дорошенко, К. Д. Діденко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К. : Київський університет, 2010. - 183 с.
2. Голиков А.П., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до економічної і соціальної географії. Підручник. – К.: Либідь, 1997. – 320 с.
3. Іщук С.І., Гладкий О.В. Географія промислових комплексів. – К.: Знання, 2011.- 375 с.
4. Макроекономічне районування України: історичні витоки, сучасність та перспективи: Монографія / Нац. акад. наук України, Ін-т регіон. дослідж; - Л.:, 2011. - 268 с.
5. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація. – К., 2014. – 132 с.
6. Пістун М.Д., Гуцал В.О., Провотар Н.І. Географія агропромислових комплексів. – К.: Либідь, 1997. – 200 с.
7. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики: навч. посіб. для студентів геогр. та екон. спец. ВНЗ / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, В. В. Яворська. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. - 370 с.
8. Романюк С.А. Розвиток регіонів у відкритій економіці: теорія, політика, практика: монографія - К. : НАДУ, 2013. - 404 с.
9. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. – К.: Видавничий дім «Академія», 1999. – 240 с.
10. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії. Навчальний посібник. – Одеса: Астропринт, 2001.–560 с.
11. Топчієв О.Г. Теоретичні основи регіональної економіки. – К.: Видавництво УАДУ, 1997 – 377 с.
12. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії. Підручник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003.– 444 с.
13. Introduction to Human Geography : a learning guide / Benjamin F. Timms, B.A., M.A., Course edited by Rebecca Alano. Indiana University. 2004. – 158p.

14. Introduction to Human Geography / Edited by D. Dorrell, J. Henderson, T.Lindley, G. Connor. – 384 p.
15. UNCTAD e-handbook of statistics: <https://hbs.unctad.org/>
16. Human Development Reports <http://hdr.undp.org/en/global-reports>
17. World Bank Open Data <https://data.worldbank.org/>
18. Our world in date <https://ourworldindata.org/>
19. UN Trade and Development
https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en
20. Additional books:
21. Bergle R. World Regional Geography People, Places and Globalization (2013). – 1073 p.
22. Hobbs Joseph J. Fundamentals of World Regional Geography (2016). – 592 p.
23. Pulsipher L.M., Pulsipher A., Johansson O. World Regional Geography: Global Patterns, Local Lives. 7th Edition (2017). – 752 p.